

Louisenlund ApS
Flakholmen 7, 3.th
2720 Vanløse

Påbud om:

- **ophør med anvendelse, opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket, samt**
- **ophør med dyrkning, gødskning og jordbearbejdning inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.**

Baggrund

Horsens Kommune har dags dato - med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens¹ §24a - truffet afgørelse om påbud om ophør med erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i det boringsnære beskyttelsesområde (BNBO) omkring boring DGU nr. 118.11.

Påbuddet vedrører følgende:

Adressen: Lynger 11, 8789 Endelave

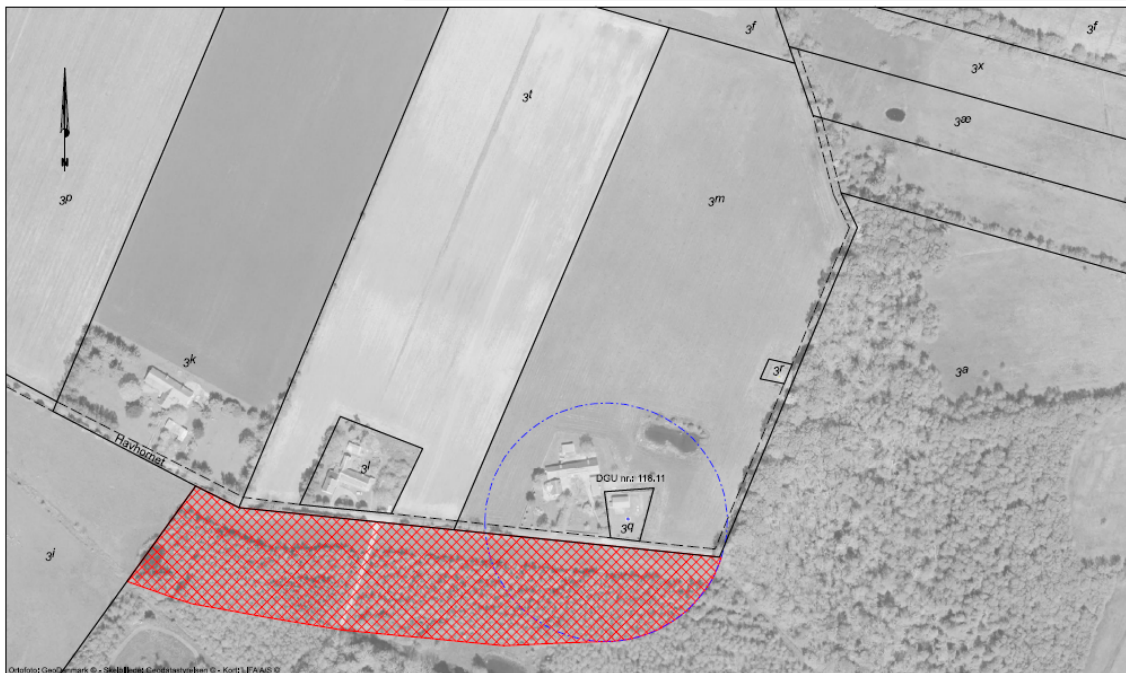
Matr.nr: 3a Endelave By, Endelave

Horsens Kommune supplerer afgørelsen efter miljøbeskyttelseslovens §24a med et påbud efter miljøbeskyttelseslovens §24 om ophør med:

- Erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i det omfang det ikke allerede er omfattet af påbuddet meddelt dags dato med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §24a.
- Ikke-erhvervsmæssig anvendelse af pesticider
- Opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider.
- Dyrkning, gødskning og jordbearbejdning til erhvervsmæssige og offentlige formål.

¹ LBK nr. 1093 af 11. oktober 2024, miljøbeskyttelsesloven med senere ændringer

Påbuddet vedrører det viste areal på figur 1.



4. Dyrkning, gødskning og jordbearbejdning til erhvervmæssig og offentlige formål.

Påbuddet gælder på en del af din matr.nr. 3a Endelave By, Endelave, tilhørende ejendommen Lynger 11, 8789 Endelave. Afgrænsningen af det berørte areal fremgår af figur 1 samt af kortet i vedlagte deklaration, Appendix 1

Området dækker det boringsnære beskyttelsesområde til boring DGU nr. 118.11 og sårbare arealer inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

Afgrænsningen af arealet omfattet af påbuddet, skal markeres ved skel eller brugsgrænser, hvor det er muligt af hensyn til markdriften.

Påbuddet træder i kraft den 1. december 2025.

Kommunen fører tilsyn med, at påbuddet overholdes².

Erstatningstilbud

Som erstatning for påbuddene i denne afgørelse, tilbydes du en erstatning på 43.275 kr. jf. miljøbeskyttelseslovens § 63. Den tilbudte erstatning er et supplement til den erstatning, som kommunen har truffet afgørelse om, at du er berettiget til at modtage i medfør af påbuddet om ophør med erhvervmæssig anvendelse af pesticider (§24a-påbud). Baggrunden for vurderingen af erstatningen fremgår af Appendix 2.

Hvis du accepterer den tilbudte erstatning, skal denne udbetales af Horsens Vand A/S, senest når påbuddet træder i kraft, jf. miljøbeskyttelsesloven³.

Pesticider omfattet af påbuddet

Der er tale om et påbud om ophør med både erhvervmæssig og ikke-erhvervmæssig anvendelse, opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider.

Med pesticider menes midler defineret i den til enhver tid gældende lovgivning om bekæmpelsesmidler (nuværende bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen⁴)

Pesticider omfatter afskrækningsmidler, bejdsemidler, fungicider, herbicider, insekticider, jorddesinfektionsmidler og midler til vækstregulering.

Den til enhver tid værende ejer skal herefter være specielt opmærksom på, at påbuddet mod brug af pesticider har betydning for evt. bekæmpelse af flyvehavre, bjørneklo, engbrandbæger og lignende, da disse herefter ikke må fjernes ved hjælp af pesticider eller lignende, men i givet fald kun må fjernes manuelt eller ved slåning.

² Jf. § 65 i miljøbeskyttelsesloven, LBK nr. 1093 af 11. oktober 2024.

³ Erstatningen betales af de brugere af vandet, der har fordel af påbuddet, hvilket vil sige af det pågældende almene vandværk, jf. §64 i miljøbeskyttelsesloven.

⁴ BEK. nr. 1503 af 10/12/2024 om bekæmpelsesmidler

Pesticider som ikke er omfattet af påbuddet

Påbuddet omfatter ikke anvendelse, håndtering og opbevaring af mikrobiologiske pesticider. Mikrobiologiske pesticider er midler baseret på mikroorganismer. Det fremgår af den til enhver tid gældende lovgivning om bekæmpelsesmidler, hvorledes mikroorganismer defineres (nuværende bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen, § 2 nr. 21).

Påbuddet gælder ikke godkendte pesticider, der i henhold til den til enhver tid gældende økologiforordning må bruges i økologisk landbrugsdrift.

Påbuddet gælder ikke anvendelse af bekæmpelsesmidler til indendørs bekæmpelse af skadedyr, fluer, myrer, svampeangreb og lignende samt anvendelse af bekæmpelsesmidler til udendørs bekæmpelse af rotter og lignende omkring bygninger og havearealer i det omfang, at midlerne ved anvendelse placeres i beholdere, fælder kasser eller lignende og opsamles efterfølgende.

Påbuddet omfatter ikke opbevaring og anvendelse af produkter til almindelig udendørs og indendørs vedligeholdelse af ejendommens bygninger under hensyn til, at dette ikke udgør en risiko for forurening af grundvandet.

Jordbearbejdning omfattet af påbuddet

Der må ikke udføres jordbearbejdning til jordbrugsformål.

Der må ikke foretages omlægning af arealet med henblik på isåning af græsblanding.

Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, herunder ikke anvendes til frøproduktion og til dyrkning af efterafgrøder, prydvekster, pyntegrønt og juletræer – hvilket dog ikke er til hinder for, at græs og anden naturlig forekommende plantevækst på arealerne kan anvendes til græsning, slæt af biomasse eller lignende.

Der må ikke etableres vildtagre inden for de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) til boring DGU nr. 118.11.

Der må ikke tilføres jordforbedringsmidler.

Jordbearbejdning som ikke er omfattet af påbuddet

Påbuddet omfatter ikke almindelig jordbearbejdning i forbindelse med bygningslod/haveareal.

Påbuddet omfatter ikke jordbearbejdning i forbindelse med etablering af vildtagre på følgende vilkår: Der må etableres vildtagre på højst 10% af ejendommens dyrkningsareal, som er omfattet af påbuddet, svarende til 0,08 ha. Vildtagrene må opretholdes uden flytning inden for matriklen. Det er tilladt at jordbehandle og genså vildtagrene efter behov. Gødskning og sprøjtning af vildtagrene er ikke tilladt. Vildtagrene må ikke etableres inden for BNBO.

Kvælstof omfattet af påbuddet

Der må ikke anvendes gødning, herunder slam, rester af industriel produktion, handels- og husdyrgødning, bortset fra gødning efterladt af græssende dyr.

I forbindelse med græsning af arealet, må græsningstrykket ikke overstige, hvad der forstås ved ekstensiv græsning. Der må ikke tilskudsfodres på arealerne. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfoder.

Arealerne må ikke isås kvælstoffikserende planter.

Hvis arealerne eller dele heraf anvendes til skov, skal mindst 75 % af det samlede antal træer være løvtræer.

Kvælstof som ikke er omfattet af påbuddet:

Påbuddet omfatter ikke anvendelse af gødning inden for bygningslod/haveareal.

Påbuddet omfatter ikke tilførsel af frøblanding, der indeholder vilde kvælstoffikserende planter.

Påbuddet omfatter ikke opstilling af fodertønder til naturligt vildt.

Hjemmel/lovgrundlag

Afgørelsen er truffet med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §24. Efter denne bestemmelse kan Kommunalbestyrelsen *"give påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand"*.

Baggrund og begrundelse for påbud

Din ejendom ligger ved boringerne med DGU nre. 118.11 og 118.74, hvorfra Endelaveværket indvinder grundvand. Boringerne og vandværket har væsentlig betydning for vandforsyningen af øens beboere, og forventes også at være det i fremtiden. Vandværket har tilladelse til indvinding af 40.000 m³/år.

Horsens Kommune har dags dato meddelt påbud om ophør med erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i det boringsnære beskyttelsesområde jf. miljøbeskyttelseslovens §24a. Nedenstående supplerer dette påbud, idet Horsens Kommune vurderer, at påbuddet efter §24a ikke er tilstrækkeligt til at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af Endelaveværkets grundvandsmagasin.

Påbuddet meddeles i overensstemmelse med Horsens Kommunes Byrådsbeslutning den 29. november 2022 om, at grundvandsmagasinet til Endelaveværket skal beskyttes mod forurening gennem ekstensivering af arealdriften ved ophør af dyrkning af arealerne, herunder også ophør med gødskning og sprøjtning af arealerne.

Horsens Kommune har vurderet, at det er nødvendigt at få gennemført en beskyttelse af Endelaveværkets grundvandsmagasin, da magasinet er sårbart på grund af et begrænset lerdække og grundvandskvaliteten viser, at grundvandsmagasinet allerede er overfladepåvirket. Grundvandsmagasinet udgør øens eneste grundvandsmagasin, som er egnet til drikkevandsforsyning og

alternativet til forsyning fra eget vandværk på øen, vil være en forsyning fra fastlandet via en lang havledning, hvilket vurderes at blive både dyrt og vanskeligt.

Horsens Kommune har vurderet, at grundvandsmagasinet har en sådan sårbarhed, at der ikke bør anvendes, håndteres, transporteres og opbevares pesticider i området. Horsens Kommune vurderer derfor, at det er nødvendigt at nedlægge påbud om ophør med både erhvervsmæssig og ikke-erhvervsmæssig anvendelse, opbevaring, håndtering og transport af pesticider inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

Det samtidig med nærværende nedlagte påbud efter miljøbeskyttelseslovens §24a medfører, at det hidtidige forbud mod sprøjtning, dyrkning, gødskning indenfor 25 meter zonen omkring Endelaveværkets borerer iht. til miljøbeskyttelseslovens § 21c, bortfalder jf. miljøbeskyttelseslovens § 21, stk. 2. Horsens Kommune vurderer, at det er nødvendigt at opretholde forbuddet mod dyrkning og gødskning indenfor 25-meter zonen af hensyn til beskyttelsen af vandindvindingen samt at udvide dette forbud til også at gælde for arealer beliggende udenfor 25 meter zonen, hvorfor der i henhold til miljøbeskyttelseslovens §24 træffes afgørelse om, at nedlægge påbud mod dyrkning og gødskning inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

Horsens Kommune har endvidere vurderet, at Endelaveværkets grundvandsmagasin har en sådan sårbarhed, at nitratudvaskningen skal begrænses mest muligt. Horsens Kommune vurderer derfor, at det er nødvendigt at nedlægge påbud om ophør med jordbearbejdning inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

I forbindelse med EU-life projektet BioScape, har Horsens Vand A/S tilbudt dig en frivillig dyrkningsaftale på din ejendom, som indeholder både de boringsnære beskyttelsesområder og arealer inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket. Den tilbudte frivillige aftale indeholdt dyrkningsrestriktioner med forbud mod anvendelse af pesticider og et forbud med dyrkning, gødning og jordbearbejdning samt et tilbud om økonomisk erstatning herfor. Horsens Vand A/S har den 8. februar 2024 oplyst til kommunen, at du ikke har ønsket at indgå og underskrive den tilbudte frivillige aftale.

Horsens Kommune vurderer derfor, at det er nødvendigt at meddele et påbud på din ejendom for at opnå den nødvendige beskyttelse af Endelaveværkets grundvandsmagasin.

Horsens Kommune vurderer, at dette påbud ikke er i strid med det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip. Kommunen har særligt lagt vægt på grundvandsmagasinet's sårbarhed og boringernes betydning for drikkevandsforsyningen på Endelave og på, at der udbetales fuld erstatning for det værditab og de ulemper, som påbuddet medfører.

Der er herunder redegjort nærmere for de forhold, der ligger til grund for kommunens vurdering af behovet for beskyttelse. Der er lagt særlig vægt på, at det magasin der indvindes fra, vurderes at være vigtigt for den fremtidige forsyningssikkerhed på øen og at alternativet til eget vandværk på øen, nemlig en forsyning fra fastlandet via en lang havledning, vurderes at blive både dyr og vanskelig.

Generelle forhold:

Boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er nærområder omkring aktive indvindingsboringer til den almene vandforsyning. BNBO har til formål at bidrage til beskyttelsen af fremtidens drikkevand.

BNBO er afgrænset ved hjælp af en numerisk grundvandsmodel. Afgrænsningen svarer til 1 års transporttid i indvindingsmagasinet. BNBO er udpeget i *Bekendtgørelsen om udpegning af drikkevandsressourcer*. BNBO er en zone, hvor der kan være en relativt ringe fortynding af en eventuel forurening. Der er også relativt kort transporttid for grundvandet til boringen, og dermed kort tid til at træffe forholdsregler, hvis der skulle ske forurening af grundvandet. Oppumpningen af grundvand medfører, at der sker en afsænkning af grundvandsspejlet, som kan resultere i en større grundvandsdannelse og en hurtigere transport af forurenende stoffer og dermed en øget sårbarhed i boringens nærområde (særligt ved spændte magasiner).

Geologien er ofte kompleks med store variationer over korte afstande. Der er ofte ikke detaljeret viden om geologien på lille skala. Det betyder, at det ofte ikke er muligt at udpege områder på terræn, hvor anvendelse og eventuelle spild af pesticider med sikkerhed kan siges ikke at kunne påvirke kvaliteten af grundvandsmagasinet negativt.

Oftest findes der sprækkedannelser i moræner, som kan fremme hurtig transport af forurenende stoffer mod drikkevandsmagasinet. Antallet af sprækker falder med dybden og de fleste sprækker er kortere end 10 m. Det kan dog ikke generelt udelukkes, at der også findes sprækker i større dybde.

Utilsigtede spild af pesticider kan ikke afvises, hvis der anvendes, oplagres, håndteres eller transporteres pesticider i boringens nærområde.

Det vurderes, at større spild vil kunne påvirke kvaliteten af grundvandsmagasinet negativt, og i værste fald gøre at grundvandet ikke er egnet til drikkevandsformål.

Godkendelsesordningen for pesticider tager ikke fuldt ud højde for de forhold, der gør sig gældende i BNBO.

Specifikke forhold

Endelaveværket har tilladelse til at indvinde 40.000 m³/år fra vandværkets 2 boringer DGU nre. 118.11 og 118.74. Boringerne ligger med en indbyrdes afstand på knap 150 meter. Boring DGU nr. 118.11 er 27,5 meter dyb og filtersat fra 15 til 21 m.u.t. Den anden boring (118.74) er 20 meter dyb og filtersat fra 17 til 20 m.u.t. Boring DGU nr. 118.74 er udført i forbindelse med en overboring af vandværkets tidligere boring DGU nr. 118.13 i 2021. Boringen er filtersat i samme dybde og i samme grundvandsmagasin som boring DGU nr. 118.13.

Det er vurderet, at der skal ske beskyttelse af grundvandsmagasinet inden for BNBO og indenfor indvindingsoplandet til Endelaveværket på baggrund af nedenstående:

- Boringerne forventes også fremadrettet at være vigtig for drikkevandsforsyningen på øen. Begge boringer fremstår i god stand.

- Boringerne er korte og filtersat i det samme grundvandsmagasin og i øens eneste grundvandsmagasin, som er egnet til drikkevandsforsyning.
- Grundvandsmagasinet er dårligt beskyttet, på grund af et begrænset lerdække over magasinet, som de fleste steder er mindre end 5 meter tykt, og nogle steder helt fraværende. Ifølge borebeskrivelserne til vandværkets 2 borer er tykkelsen af beskyttende lerlag over magasinet meget forskelligt i de 2 borer, og lerlaget vurderes ikke at være sammenhængende.

Grundvandsmagasinet er derfor sårbart overfor nedtrængning af forurening fra overfladen fra f.eks. anvendelse af kvælstofgødning og sprøjtemidler og derfor udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde og indsatsområde indenfor nitratfølsomt indvindingsområde.

- Grundvandspotentialet i vandværkets borer ligger mellem kote +0,5 og +1,0, svarende til 1,5-2 meter under terræn. Den meget korte afstand fra terræn til grundvandsspejlet øger sårbarheden af grundvandsmagasinet.
- Der dannes grundvand inden for hele indvindingsoplandet og grundvandsdannelsen er vurderet som særlig stor i det kildepladsnære område. Den særlige store grundvandsdannelse i det kildepladsnære område skyldes, at der ved oppumpning fra vandværkets borer naturligt opstår en sænkingskraft omkring borerne. Inden for sænkningstragten vil der naturligt være en forceret grundvandsdannelse til grundvandsmagasinet, og dermed en øget risiko for at trække en evt. forurening fra jordoverfladen ned til grundvandsmagasinet.
- En stor del af det indvundne grundvand er ungt (yngre end 20 år). At grundvandet er ungt hænger naturligt sammen med, at grundvandsmagasinet ligger højt, tæt på terræn og det begrænsede lerdæklag over magasinet. Ungt grundvand er generelt mere sårbart end ældre grundvand.
- Grundvandsmagasinet vurderes at være meget vigtigt for den fremtidige drikkevandsforsyning på øen, da alternativet til forsyning fra eget vandværk på øen, vil være en forsyning fra fastlandet via en lang havledning, hvilket vurderes at blive både dyrt og vanskeligt.
- Vandkvaliteten i vandværkets grundvandsmagasin er påvirket af aktiviteter og processen på/nær terræn, idet der er påvist pesticidrester/miljøfremmede stoffer samt nitrat og sulfat. Det viser, at grundvandsmagasinet er sårbart.

Der er målt indhold af pesticidrester i boring DGU nr. 118.13. Indholdet i boring DGU nr. 118.13 lå stabilt på omkring 0,015 µg/l. Indholdet i overboringen DGU nr. 118.74 lå stabilt på samme niveau omkring 0,015 µg/l indtil år 2024, hvorefter det er faldet til 0,01 µg/l. Der er ikke målt pesticidrester/miljøfremmede stoffer i boring DGU nr. 118.11

Der har periodisk været målt 2-2,5 mg/l nitrat i boring DGU nr. 118.13. Nitraten er en indikator for, at grundvandet ikke er beskyttet af lerlag af væsentlig

tykkelse, som kan fremme nedbrydningen af nedsivende kvælstof udbragt på terræn. Der er ikke målt nitrat i borerne DGU nr. 118.11 og 118.74.

Der er målt et højt og stigende sulfatindhold i begge borer. Sulfatindholdet i boring DGU nr. 118.11 ligger på ca. 90 mg/l, og har været stigende siden 2001 hvor det lå på 67 mg/l. Der er målt 140 mg/l sulfat i boring DGU nr. 118.13 og indholdet har været stigende siden 2001, hvor indholdet lå på 117 mg/l. I boring DGU nr. 118.74 er der målt 130 mg/l sulfat.

Det stigende og forhøjede/høje sulfatindhold viser, at grundvandskemi er påvirket af aktiviteter og processer på/nær terræn og at der er tegn på et begyndende nitratgennembrud i grundvandsmagasinet.

Fund af pesticidrester i den ene boring, den generelle vandkvalitet med højt/forhøjet indhold af sulfat i begge borer og den stigende udvikling i sulfatindholdet er alt sammen klare indikationer på, at grundvandsmagasinet ikke er naturligt velbeskyttet i tilstrækkeligt omfang og vurderes derfor ikke robust overfor yderligere nitratpåvirkning. Grundvandsmagasinet vurderes ligeledes sårbart overfor anvendelse af pesticider på terræn.

- Størstedelen af arealanvendelsen på din ejendom beliggende syd for boring DGU nr. 118.11 er registreret som fredskov. I henhold til Skovloven⁵ må der i fredskov være arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift på op til 10% af arealet. Produktion af juletræer/pyntegrønt kan indebære brug af pesticider til bekæmpelse af ukrudt og lus.

En mindre del af arealanvendelsen på din ejendom beliggende syd for boring DGU nr. 118.11 udgør landbrugsjord i omdrift med mulighed for anvendelse af pesticider, dyrkning, tilførsel af gødning og jordbearbejdning.

- Arealanvendelsen på den del af din ejendom, som er beliggende øst for boring DGU nr. 118.74 udgør skov. På arealet er der tinglyst en deklaration om urørt skov. Tinglysningen er foretaget af Naturstyrelsen den 17. december 2015. Tinglysningen indebærer følgende:
 - Der må ikke være nogen forstlig drift på arealet
 - Levende og døde træer må ikke fjernes
 - Der må ikke anvendes gødning, kemisk bekæmpelse eller kalkning på arealet
 - Der må ikke ske en forstyrrelse af jordbunden
 - Der må ikke foretages oprensning eller nygravning af grøfter

Den tinglyste deklaration betyder, at der allerede er gennemført den nødvendige grundvandsbeskyttelse på arealet, og at der derfor ikke er behov for yderligere beskyttelse på arealet.

⁵ LBK nr. 690 af 26/05/2023 af lov om skove

Horsens Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at betingelserne for at udstede et påbud efter miljøbeskyttelseslovens §24 er opfyldt. Påbuddet udstedes for at undgå fare for forurening af øens eneste grundvandsmagasin som er egnet til drikkevandsforsyning og dermed Endelaveværkets borer og grundvandsmagasin.

Tinglysning

Påbuddet vil være varigt, og det vil blive tinglyst på ejendommen, når klageperioden på 4 uger er udløbet, eller hvis påbuddet påklages, når klagenævnet har truffet endelig afgørelse.

Tinglysning sker for kommunens regning. Hvis påbuddet bortfalder, aflyser kommunen det fra tingbogen.

Deklarationen der vil blive tinglyst, er vedlagt som Appendix 1.

Klagevejledning og søgsmålsfrist vedrørende forbuddet

Horsens Kommunes afgørelse kan jf. Miljøbeskyttelseslovens §91 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Afgørelsen kan påklages af afgørelsens adressat og enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald samt interesseorganisationer og myndigheder anført på kopilisten. Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, skal det ske til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen er jf. miljøbeskyttelsesloven 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag⁶.

Klagen skal indgives senest **1. december 2025.**

Du klager via klageportalen, som du finder via <https://kpo.naevneneshus.dk/>. Du logger på klageportalen med MitID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Horsens Kommune via klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for borgere og kr. 1.800 for virksomheder, foreninger, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Horsens Kommune. Hvis Horsens Kommune fastholder afgørelsen, sender Horsens Kommune klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen.

Se betingelserne for at blive fritaget her:

<https://naevneneshus.dk/naevnsoversigt/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>

⁶ Jf. § 93, stk. 1 og 2 i miljøbeskyttelsesloven

En klage over afgørelsen, der er meddelt med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 24, har opsættende virkning⁷. Det vil sige, at påbuddet ikke træder i kraft, mens klagen behandles. Dermed vil erstatningen som udgangspunkt heller ikke skulle udbetales, før klagesagen er afgjort. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dog bestemme, at klagen ikke skal have opsættende virkning.

Afgørelsen kan desuden indbringes for domstolene. Et eventuelt søgsmål skal anlægges ved domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt⁸.

Hvis ikke du kan acceptere erstatningstilbuddet

Hvis ikke du kan at acceptere det fremsatte erstatningstilbud, skal du skriftligt fremsætte dit krav om erstatning inden for 4 uger fra denne afgørelse er meddelt, hvilket vil sige senest **d. 1. december 2025** jf. miljøbeskyttelseslovens § 64, stk. 2.

Kravet skal fremsendes til Horsens Kommune på følgende adresse:

Horsens Kommune
Natur og Miljøafdelingen
Chr M Østergaards Vej 4, 8700 Horsens

eller pr. mail til:

naturogmiljoe@horsens.dk

I mangel af mindelig overenskomst indbringer Horsens Kommune sagen for taksationsmyndighederne. Kommunen skal indbringe erstatningsspørgsmålet for taksationskommissionen senest 8 uger efter, at påbuddet er meddelt, eller, hvis påbuddet er påklaget, senest 4 uger efter den endelige afgørelse i klagesagen⁹.

Spørgsmålet om erstatningens størrelse kan først indbringes for domstolene, når klageadgangen til Overtaksationskommissionen er udnyttet¹⁰. Et eventuelt søgsmål i forhold til erstatningen skal anlægges ved domstolene inden 6 måneder efter, at overtaksationskommissionens endelige afgørelse er meddelt.

⁷ Jf. §95, stk. 1 i miljøbeskyttelsesloven

⁸ §101, stk.1 i miljøbeskyttelsesloven

⁹ Jf. §112, stk. 2 i vejloven.

¹⁰ Jf. §121, stk. 2 i vejloven.

Ret til aktindsigt

Vi gør dig opmærksom på, at du og andre har ret til aktindsigt i denne sag jf. bestemmelserne i offentlighedsloven¹¹ og miljøoplysningsloven¹² samt forvaltningsloven¹³.

Anmodning om aktindsigt kan ske til naturogmiljoe@horsens.dk.

Med venlig hilsen

Gitte Bjørnholdt Brok

Ingeniør

76292507

¹¹ Bekendtgørelse af lov om offentlighed i forvaltningen, LBK nr. 145 af 24. februar 2020.

¹² Bekendtgørelse af lov om aktindsigt i miljøoplysninger, LBK nr. 980 af 16. august 2017.

¹³ Bekendtgørelse af lov om forvaltning, LBK nr. 433 af 22. april 2014.

Kopi af denne afgørelse er sendt til:

- Horsens Vand A/S, mail@samn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk (hovedorganisation – klageberettiget)
- DN Horsens, horsens@dn.dk (lokalafdeling – sendt til orientering, ikke klageberettiget).
- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Nord, trnord@stps.dk
- Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) mail@sgav.dk

Bilag til denne afgørelse:

- Appendix 1: Deklaration med tinglysningsrids, §24
- Appendix 2: Erstatningsopgørelse ved rådighedsindskrænkninger, §24a.

Anmelder: Horsens Kommune
Chr M Østergaards Vej 4
8700 Horsens

Deklaration

Rådighedsindskrænkning – Påbud om ophør med anvendelse, opbevaring, håndtering og transport af pesticider samt dyrkning, gødskning og jordbearbejdning på sårbare arealer inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

Ejer af berørte følgende ejerlav ved matr.nr.:

Matr.nr.	Ejerlav	Areal
3a	Endelave By, Endelave	2,83 ha
I alt		2,83 ha

I henhold til Horsens Kommunes afgørelse af den 3. november 2025, journal nr. 09.08.28-K08-2-25 i medfør af miljøbeskyttelseslovens¹ §24, pålægges nuværende og senere ejere af ejendommen følgende servitutbestemmelser.

Det samlede areal, som er omfattet af deklARATIONEN, udgør dele af ejendommen i henhold til vedlagte tinglysningsrids.

1. Formål

- At sikre, at der ikke sker anvendelse af pesticider på arealet, med henblik på at undgå fare for pesticidforurening af grundvandet der indvindes fra borerne DGU nre. 118.11 og 118.74 tilhørende Endelaveværket.
- At sikre, at der ikke sker opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider, på arealet.
- At sikre, at der ikke sker dyrkning, gødskning og jordbearbejdning på arealet, med henblik på at undgå fare for nitratforurening af grundvandet, der indvindes fra borerne DGU nre. 118.11 og 118.74 tilhørende Endelaveværket.

¹ LBK nr. 1093 af 11. oktober 2024, miljøbeskyttelsesloven med senere ændringer

2. Rådighedsindskrænkninger

Med henblik på at undgå fare for pesticidforurening af grundvandet der indvindes fra borerne DGU nre. 118.11 og 118.74 tilhørende Endelaveværket, er der meddelt afgørelse om påbud om ophør med anvendelse af pesticider på sårbare arealer inden for indvindingsoplandet til Endelaveværkets borer.

Med henblik på at undgå fare for nitratforurening af Endelaveværkets borer, er der samtidig meddelt afgørelse om, at der ikke må ske dyrkning, gødskning og jordbearbejdning af arealerne.

Påbuddet gælder inden for de områder, der er afgrænset på vedlagte tinglysningsrids.

Området dækker det boringsnære beskyttelsesområde til boring DGU nr. 118.11 og sårbare arealer inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket.

Afgrænsningen af arealet omfattet af påbuddet, skal markeres ved skel eller brugsgrænser, hvor det er muligt af hensyn til markdriften.

2.1 Pesticider

Påbuddet gælder følgende aktiviteter på dele af matr.nr. 3a Endelave By, Endelave tilhørende ejendommen Lynger 11, 8789 Endelave:

1. Erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i det omfang det ikke allerede er omfattet af påbuddet meddelt dags dato med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §24a.
2. Ikke-erhvervsmæssig anvendelse af pesticider.
3. Opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider.

Pesticider omfattet af påbuddet

Der er tale om et påbud om ophør med både erhvervsmæssig og ikke-erhvervsmæssig anvendelse, opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider.

Med pesticider menes midler defineret i den til enhver tid gældende lovgivning om bekæmpelsesmidler (nuværende bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen²)

Pesticider omfatter afskrækningsmidler, bejdsemidler, fungicider, herbicider, insekticider, jorddesinfektionsmidler og midler til vækstregulering.

Den til enhver tid værende ejer skal herefter være specielt opmærksom på, at påbuddet mod brug af pesticider har betydning for evt. bekæmpelse af flyvehavre, bjørneklo, engbrandbæger og lignende, da disse herefter ikke må fjernes ved hjælp af pesticider, men i givet fald må fjernes manuelt eller ved slåning.

² BEK. nr. 1503 af 10/12/2024 om bekæmpelsesmidler

Pesticider som ikke er omfattet af påbuddet

Påbuddet omfatter ikke anvendelse, håndtering og opbevaring af mikrobiologiske pesticider. Mikrobiologiske pesticider er midler baseret på mikroorganismer. Det fremgår af den til enhver tid gældende lovgivning om bekæmpelsesmidler, hvorledes mikroorganismer defineres (nuværende bekæmpelsesmiddelbekendtgørelsen, § 2 nr. 21).

Påbuddet gælder ikke godkendte pesticider, der i henhold til den til enhver tid gældende økologiforordning må bruges i økologisk landbrugsdrift.

Påbuddet gælder ikke anvendelse af bekæmpelsesmidler til indendørs bekæmpelse af skadedyr, fluer, myrer, svampeangreb og lignende samt anvendelse af bekæmpelsesmidler til udendørs bekæmpelse af rotter og lignende omkring bygninger og havearealer i det omfang, at midlerne ved anvendelse placeres i beholdere, fælder kasser eller lignende og opsamles efterfølgende.

Påbuddet omfatter ikke opbevaring og anvendelse af produkter til almindelig udendørs og indendørs vedligeholdelse af ejendommens bygninger under hensyn til, at dette ikke udgør en risiko for forurening af grundvandet.

2.2 Jordbearbejdning

Påbuddet gælder følgende aktiviteter på dele af matr.nr. 3a Endelave By, Endelave tilhørende ejendommen Lynger 11, 8789 Endelave:

4. Der må ikke udføres jordbearbejdning til jordbrugsformål.
5. Der må ikke foretages omlægning af arealet med henblik på isåning af græsblanding.
6. Arealerne må ikke anvendes til dyrkning af afgrøder, herunder ikke anvendes til frøproduktion og til dyrkning af efterafgrøder, prydvækster, pyntegrønt og juletræer – hvilket dog ikke er til hinder for, at græs og anden naturlig forekommende plantevækst på arealerne kan anvendes til græsning, slæt af biomasse eller lignende.
7. Der må ikke etableres vildtagre inden for det boringsnære beskyttelsesområde (BNBO) til boring DGU nr. 118.11.
8. Der må ikke tilføres jordforbedringsmidler.

Jordbearbejdning som ikke er omfattet af påbuddet

Påbuddet omfatter ikke almindelig jordbearbejdning i forbindelse med bygningslod/haveareal.

Påbuddet omfatter ikke jordbearbejdning i forbindelse med etablering af vildtagre på følgende vilkår: Der må etableres vildtagre på højst 10% af ejendommens dyrkningsareal, som er omfattet af påbuddet, svarende til 0,08 ha. Vildtagrene må opretholdes uden flytning inden for matriklen. Det er tilladt at jordbehandle og genså vildtagrene efter behov. Gødskning og sprøjtning af vildtagrene er ikke tilladt. Vildtagrene må dog ikke etableres inden for BNBO jf. vilkår 7.

2.3 Kvælstof

Påbuddet gælder følgende aktiviteter på dele af matr.nr. 3a Endelave By, Endelave tilhørende ejendommen Lynger 11, 8789 Endelave:

9. Der må ikke anvendes gødning, herunder slam, rester af industriel produktion, handels- og husdyrgødning, bortset fra gødning efterladt af græssende dyr.
10. I forbindelse med græsning af arealet, må græsningstrykket ikke overstige, hvad der forstås ved ekstensiv græsning. Der må ikke tilskudsfodres på arealerne. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfoder.
11. Arealerne må ikke isås kvælstoffikserende planter.
12. Hvis arealerne eller dele heraf anvendes til skov, skal mindst 75 % af det samlede antal træer være løvtræer.

Kvælstof som ikke er omfattet af påbuddet:

Påbuddet omfatter ikke anvendelse af gødning inden for bygningslod/haveareal.

Påbuddet omfatter ikke tilførsel af frøblanding, der indeholder vilde kvælstoffikserende planter.

Påbuddet omfatter ikke opstilling af fodertønder til naturligt vildt.

3. Retsvirkning

3.1 Håndhævelse og straf

Horsens Kommunes adgang til at håndhæve bestemmelserne i denne deklaration vil ske efter miljøbeskyttelseslovens §65.

Overtrædelser af restriktionerne i denne deklaration kan medføre straf i form af bøde, jf. miljøbeskyttelseslovens §110.

3.2 Bortforpagtning

Ejer er ansvarlig for at deklarationen overholdes.

De til enhver tid værende ejere har pligt til at orientere lejere og brugere om denne deklaration og det bagvedliggende påbud jf. miljøbeskyttelseslovens §24.

De til enhver tid værende ejere har pligt til at orientere en eventuel forpagter om denne deklaration og det bagvedliggende påbud jf. miljøbeskyttelseslovens §24 og forpagteren skal skriftligt tiltræde en erklæring om kendskab hertil.

3.3 Tilsyn

Horsens Kommune har som myndighed og påtaleberettiget adgang til at føre tilsyn med om servitutbestemmelserne overholdes mod behørig legitimation, jf. miljøbeskyttelseslovens §65 og §87.

Ejeren af arealet har ret til at ledsage eller lade en stedfortræder ledsage kontrolpersonalet, jf. forvaltningslovens³ §8.

³ Forvaltningsloven, LBK nr. 433 af den 22. april 2014

3.4 Uheld

Ved uheld har ejeren/brugeren pligt til hurtigst muligt at følge de sædvanlige afværgeprocedurer⁴ samt at kontakte både Horsens Vand A/S og Horsens Kommune.

3.5 Påtaleret

Påtaleretten i medfør af nærværende deklaration tilkommer Horsens Kommune, Horsens Vand A/S eller hvem, der måtte træde i stedet herfor.

3.6 Gyldighed

Påbuddet er gældende fra den 1. december 2025.

3.8 Tinglysning

Nærværende deklaration begæres tinglyst servitutstiftende på matr.nr. 3a Endelave By, Endelave iht. tinglysningslovens⁵ §12.

Nærværende deklaration respekterer de på ejendommen hvilende servitutter og hæftelser, med hensyn til hvilke der henvises til ejendommens blad i tingbogen

Horsens Kommune, CVR nr. 29189889



Underskrift

Flemming Larsen, afdelingschef, Teknik og Miljø

Navn med blokbogstaver / maskinskrift

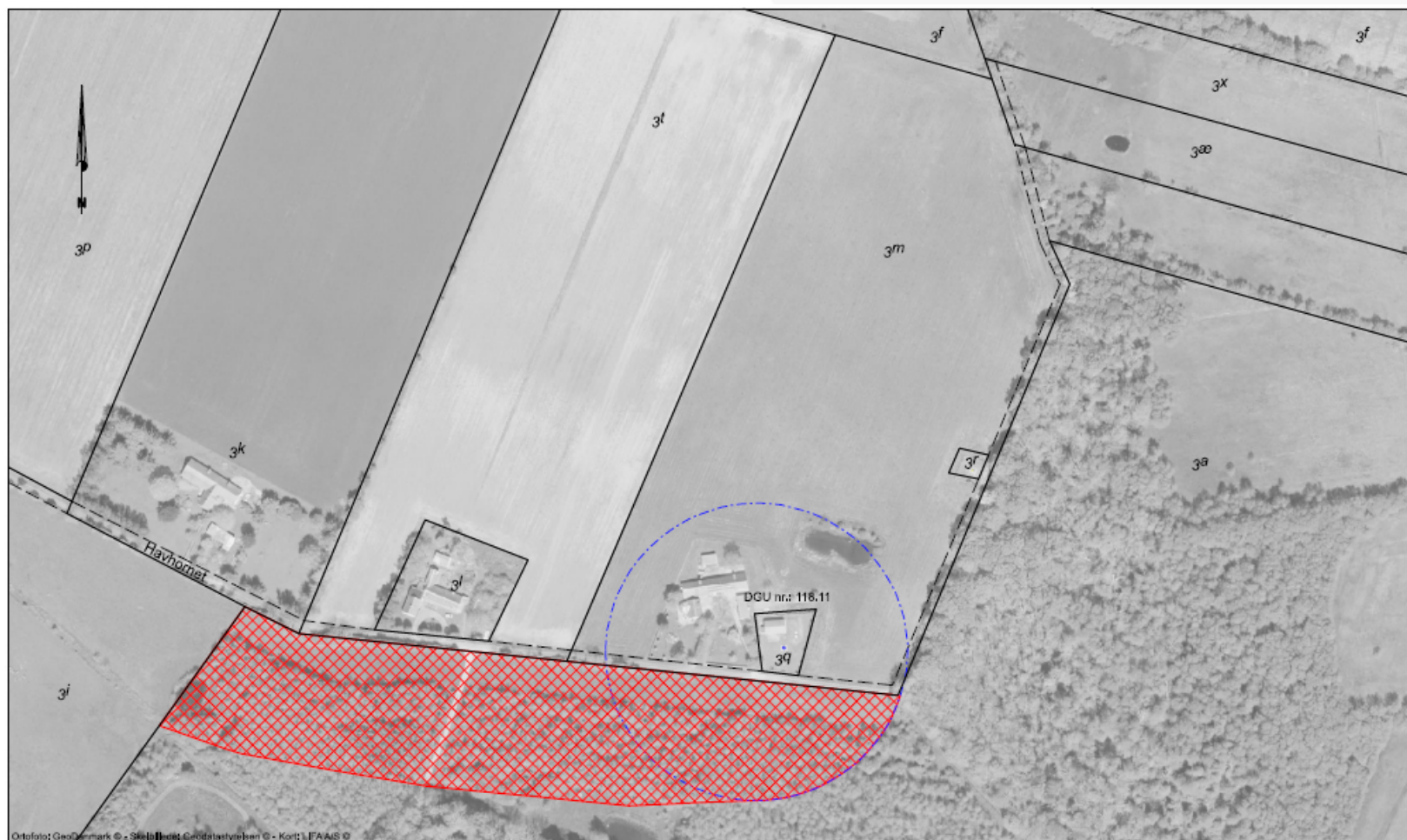
03.11-2025

Dato

⁴ De sædvanlige afværgeprocedurer indebærer bl.a. at du straks skal ringe til alarmcentralen på 112, hvis der sker et akut miljøuheld på din ejendom.

⁵ Tinglysningsloven, LBK nr. 1075 af 30. september 2014 med senere ændringer

Horsens Kommune



Signaturer:

 Deklarationsareal
 BNBO

LIFA
 Landsinspektører

Tinglysningsrids vedr. påbud - §24

Matr.nr.: 3a			
Ejerlav: Endelave By, Endelave			
Kommune: Horsens			
J.nr.: 251614	Mål: 1:2000	A3	US2E
Sagsansvarlig: Thomas Skouenborg	Ifc: 22. apr. 2025		
11251614_Landsinspektør			

LIFA A/S Roms Hule 4, st., 7100 Vejle

Tlf. 76417100 www.lifa.dk e-mail land@lifa.dk

Appendix 2.

Erstatningsopgørelse ved rådighedsindskrænkninger, §24.

Du er som lodsejer berettiget til at få fuld erstatning for følgende:

- Værdiforringelse af arealet, som følge af påbud om ophør med erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i det omfang, det ikke allerede er omfattet af påbuddet meddelt dags dato med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §24a.
- Værdiforringelse af arealet, som følge af påbud om ophør med ikke-erhvervsmæssig anvendelse af pesticider
- Værdiforringelse af arealet, som følge af påbud om ophør med opbevaring, håndtering og transport af pesticider og sprøjtemateriel anvendt til pesticider.
- Værdiforringelse af arealet som følge af påbud om ophør med dyrkning, gødkning og jordbearbejdning til erhvervsmæssige og offentlige formål.

Erstatningen er opgjort inden for den del af matr.nr. 3a Endelave By, Endelave, som ligger inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket, som følger:

Arealanvendelser på matr.nr. 3a Endelave By, Endelave	Erstatningssats		Samlet erstatning kr.
	Areal (ha)	kr./ha	
Landbrugsareal i omdrift dyrkning, gødning, jordbearbejdning	0,81	17.500	14.175
Landbrugsareal i omdrift (pesticider - udenfor BNBO)	0,48	17.500	8.400
Fredskov (pesticider - udenfor BNBO)	1,46	6.000	8.760
Fredskov (dyrkning, gødning, jordbearbejdning)	1,99	6.000	11.940
§3 beskyttet natur - sø/vandhul	0,03	0	0
Samlet deklarationsareal på matr.nr. 3a Endelave By, Endelave	2,83		43.275

Der ydes ikke en særskilt erstatning for sagkyndig bistand i forbindelse med §24 påbuddet, idet den sagkyndige bistand der er tildelt i forbindelse med §24a påbuddet, også dækker den sagkyndige bistand til §24 påbuddet.

Den samlede erstatningsopgørelse udgør således **43.275 kr.**

Baggrund for erstatningsopgørelsen:

Jordens før-værdi er fastlagt af Landbrugsstyrelsen i forbindelse med et MUFJO-projekt, som blev gennemført i 2023 i forbindelse med EU-life projektet BioScope på Endelave.

I forbindelse med MUFJO-projektet blev der foretaget en besigtigelse af alle arealer beliggende inden for indvindingsoplandet til Endelaveværket og der blev foretaget en taksering af arealerne ud fra den landbrugsmæssige værdi.

Find os

www.horsens.dk

Kontakt os

76292929

Følg os

 facebook.com/endelafflokken

 linkedin.com/company/horsens-kommune

Efterfølgende og på baggrund af en gennemgang af handlerne på øen, er jordprisen for jorde der vurderes som takst 100 (bedste jord) fastlagt til 130.000 kr./ha.

Da der fremover hverken må dyrkes, gødes (heller ikke organisk – dvs. heller ikke økologisk drift), jordbearbejdes eller anvendes pesticider på arealet, er jordens efterværdi fastsat til 30.000 kr./ha.

Jordprisen på din ejendom matr.nr. 3a Endelave By, Endelave er i forbindelse med MUFJO-projektet vurderet til takst 50, dvs. til en før-værdi på 65.000 kr./ha (50% af 130.000 kr./ha).

Det er på den baggrund kommunens vurdering, at et påbud om ophør med anvendelse af pesticider, dyrkning, gødning og jordbearbejdning, kan medføre en værdiforringelse på arealet, som udgør 35.000 kr./ha.

Horsens Kommune har efterfølgende opdelt landbrugsjordens værdiforringelse på 35.000 kr./ha således:

- 17.500 kr./ha i forhold til anvendelse af pesticider
- 17.500 kr./ha i forhold til dyrkning, gødsning og jordbearbejdning

For den del af arealet som udgør fredskov er værdiforringelsen fastsat til 12.000 kr./ha fordelt således:

- 6.000 kr./ha i forhold til anvendelse af pesticider
- 6.000 kr./ha i forhold til dyrkning, gødsning og jordbearbejdning

Opdelingen af værdiforringelsen er foretaget med udgangspunkt i IFRO Udredning nr. 2019/22 "Overvejelser om kompensationsniveauer for arealer pålagt en servitut om pesticidfri dyrkning inden for boringsnære beskyttelsesområder".

Ved erstatningsberegningen er der taget hensyn til, at der også udbetales erstatning for påbuddet meddelt med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens §24a (påbud om ophør med erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i de boringsnære beskyttelsesområder tilhørende Endelaveværket). Tab som følge af de restriktioner, der følger af påbuddet efter miljøbeskyttelseslovens §24a, indgår således ikke i nærværende opgørelse.